

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТЕАТРАЛІЗОВАНОГО УРОКУ НА ТЕМУ: «НАЙВИЗНАЧНІШІ ПАМ'ЯТНИКИ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ» (основи правознавства, 9 кл.)

Український народ своєю багатомітовою історією довів, що він — «народ історичний», народ-державотворець, народ незалежний і волелюбний. Розбудова правової демократичної української держави поставило завдання правової освіти громадян. Основною ланкою правової освіти в Україні є вивчення «Основ правознавства» в школі, в 9 класі. Підвищення ефективності вивчення правознавства в школі зумовлює необхідність використання активних форм, методів, прийомів навчання.

Пропонуємо вашій увазі методичні рекомендації до організації та проведення одного з таких уроків.

У методиці організації та проведенні театралізованого уроку вирізняють три етапи: підготовчий, основний, підсумковий.

Основним **змістом** підготовчого етапу є формування мети уроку, його завдань, плану, розподіл ролей, відбір фактичного матеріалу до уроку, визначення часу й місця проведення такого уроку.

Отже, **тема уроку** — «Найвизначніші пам'ятки правової культури України». Тому *освітньою метою* уроку є повторення вивченого матеріалу з курсу історії України, ознайомлення учнів з основними пам'ятками правової думки України, формування поняття «правова пам'ятка».

Формуючою метою уроку є формування умінь і навиків роботи з джерелами права, умінь аналізувати, узагальнювати, робити висновки систематизувати здобуті знання, використовувати знання з історії України при вивченні основ правознавства.

Виховною метою такого уроку буде виховання історичної правосвідомості, поваги до традицій правової культури в Україні.

Основними завданнями вчителя на такому уроці є ознайомлення учнів з пам'ятками правової культури України, допомога в оволодінні поняттям «правова пам'ятка», вироблення навиків працювати з джерелами права, використовувати правові пам'ятки в навчанні, допомогти учням проявити свої творчі здібності, підвищити їх інтерес до вивчення права різноманітними пізнавальною діяльністю учнів на уроці.

Завчасно, приблизно за 1—2 тижні до наміченої дати проведення уроку, вчитель розподіляє основні ролі учасників театралізованого уроку (враховуючи при цьому їх бажання, здібності, можливості). Так,

основними героями цього уроку є: князь Ярослав Мудрий, староста Брацлавський, ремісник, гетьман П. Орлик, гетьман Богдан Хмельницький, житель Гетьманщини, Голова уряду УНР В. Винниченко, громадянин УРСР.

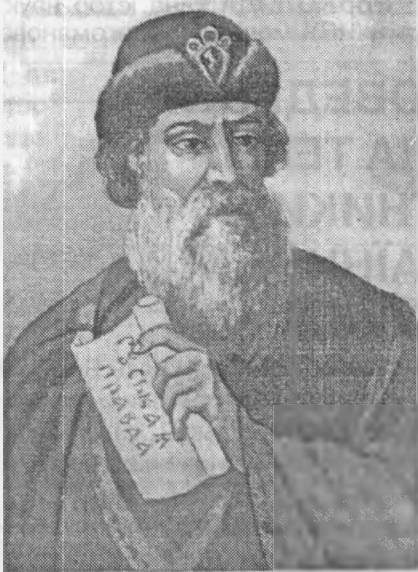
Другим етапом в організації такого заняття є проведення уроку за обраним видом та визначеним планом теми. Учням пропонується такий **план** теми уроку:

1. Звичаєве право України — одне з джерел права України,
2. Пам'ятки феодального права України. Козацькі часи в правових документах.
3. Універсали Центральної Ради.
4. Конституції Радянської України.

Урок починається зі вступної розповіді вчителя, в якій наголошується, що правова культура є важливою складовою загальної культури суспільства, ознакою його цивілізованості і гуманності, мірилом гармонії між нею і державою. Йдеться також про те, що свідченням правової культури українського народу є створенні ним юридичні пам'ятки протягом його багатомітової історії. Потім вчитель організовує репродуктивну бесіду на повторення вивченого матеріалу:

1. *Розкрийте зміст поняття право.*
2. *Визначте поняття «правова культура».*
3. *Поясніть поняття джерела права. Наведіть приклади.*
4. *Які етапи в розвитку української державності можна виділити?*

З'ясувавши рівень засвоєння вивченого, вчитель переходить до пояснення нового матеріалу, підкреслюючи роль держави і права в організації суспільства і здійснення політичної влади; Розкриває перед учнями взаємозв'язок між процесом еволюції форм суспільної організації та розвитком права; знайомить учнів з поняттям «звичаєве право». Ставить завдання назвати з курсу історії України приклади дії звичаєвого права в Україні (первісне суспільство, в сільській громаді, на Запорозькій Січі), а також пригадати відомі учням правові акти Київської Держави, Галицько-Волинської держави, Литовської Русі, Держави Б.Хмельницького, України XVIII ст. і повідомляє про те, що на цей урок, користуючись Машиною Часу, завітали гості: князь Ярослав Мудрий, староста Брац-

лавський, Середньовічний Ремісник, гетьмани Богдан Хмельницький та Пилип Орлик, житель Гетьманщини, Голова уряду УНР В. Винниченко та громадянин УРСР.

Учасники театралізованого дійства мають з собою виготовлені макети правових пам'яток. Ярослав Мудрий — «Руську Правду», брацлавський староста — «Литовський Статут», Ремісник — королівський універсал, гетьман Б. Хмельницький — «Березневі статті», гетьман П. Орлик — «Пакти й конституції законів та вольностей Війська Запорозького», житель Гетьманщини — «Права, за якими судиться малоросійський народ», В. Винниченко — Універсали Центральної Ради, громадянин УРСР — Конституцію УРСР 1978 р.

Герої театралізованого дійства проголошують короткі повідомлення-звернення, в яких розкривають план характеристики правової пам'ятки. Ось як, наприклад, звернувся до учнів князь Ярослав Мудрий: «Мужі мої ліпші! Прагнучи сотворити мир та злагоду в Землі Руській, звеліли ми зібрати воедино традиції суду прадідів, дідів наших і сотворити Закон Руський письмєнами писаний, щоби ніхто та ніколи не міг позабути його і щоби він стояв на захисті праведників і чесних, караючи злочинців та охороняючи права ти добро, працею добуте ваше!»

Так в роки нашого князювання і було створено цей документ. Згодом сини — Ярославичі, доповняли його новими статтями. А славний правнук Володимир Мономах — «Статутом».

Підводячи підсумок сказаному, **вчитель** разом з учнями формулює «Пам'ятку — характеристику правової пам'ятки» за такою **схемою**:

1. Дата створення пам'ятки.
2. Автор документу.
3. Основні положення змісту та структура документу.
4. Інтереси яких верств населення вона захищала?
5. Історичне значення пам'ятки.

Ознайомившись з короткими повідомленнями учасників театралізованої гри, учні разом з вчителем на дошці та в конспекті зображують схему: «Етапи української державності та їх правові пам'ятки». Ось який, наприклад, мала б вигляд ця таблиця:

УРСР УНР Гетьманщина Держава Б. Хмельницького Литовська Русь	Конституції УСРР та УРСР Універсали УНР Конституція П. Орлика «Березневі статті»
Київська Русь Східні слов'яни у додержавний період	Магдебурзьке право, Литовські статuti «Руська Правда» Звичаєве право

Підводячи підсумок вивченого матеріалу, вчитель просить згадати визначення поняття «історичний тип держави» і сформулювати відповідне поняття «правова пам'ятка». Сформульоване учнями визначення слід законспектувати. Запропоноване визначення поняття може мати такий вигляд: «правова пам'ятка — це правовий акт, що характеризує певний етап розвитку української державності, відображає суспільні відносини відповідної епохи і є прикладом розвитку правової думки тогочасного суспільства».

Наприкінці уроку вчитель підсумовує роботу учнів, оцінюючи їхню пізнавальну активність, продуктивну діяльність, уміння висловлювати і аргументувати свої судження, використовувати знання з історії України та пропонує таке домашнє завдання:

1. Скласти таблицю «Правові пам'ятки України» за схемою:

Правова пам'ятка	Дата створення	Етапи українського державотворення	Автор пам'ятки	Історичне значення

Підсумковий етап уроку також полягає в аналізі проведеного уроку, відзначенні позитивного та недоліків. У зв'язку з цим вчитель може запропонувати учням відповісти на запитання анкети:

1. Чи сподобався вам такий урок?
2. Чи хотіли б Ви взяти самі участь у проведенні подібного уроку?
3. Хто з учнів, на ваш погляд, найкраще справився із завданням?